Tystnaden i Thailand

Thailand är ett av svenskarnas stora resmål. Men bortom kritvita stränder råder en annan verklighet. Rödskjortornas belägring av centrala Bangkok och den blodiga upplösningen har fått stora konsekvenser för pressfriheten. Nyligen hävdes undantagstillståndet men de oppositionella medierna är fortfarande hårt pressade.

Radiopratsaren Sakchai Chinat drar med vana händer upp volymreglaget så att den traditionella lukthungmusiken fyller radiostudion, och han tar av sig de svettiga hörlurarna. Fläkten som kyler studioändamålen i rummet bredvid går för högvarv i den thailändska novembervärmen. Under våren rapporterade radiostationen 93.75 Nonthaburi Community Radio om rödskjortornas protester. I dag är stationen [illegible].

– Nu under undantagstillståndet sänder vi bara lättsamma program, musik och underhållning, säger den 39-årige Sakchai Chinat när vi träffar honom.

Från [illegible] är det endast den höga rödvita masten som visar om att det ligger en närradiostation i villaområdet i Bangkokförorten Nonthaburi. Genom att inte prata politik har stationen undgått det öde som drabbat satellit-TV-kanaler, radiostationer och tidningshemsidor som under året stöttat rödskjortornas protester och krävt val på nytt. Efter att ha krossat protesterna med hjälp av militär den 19 maj har regeringen använt sig av undantagstillståndet och nya datalagar för att stänga ner tiotusentals hemsidor och radiostationer. Enligt pressfrihetsorganisationen Reporter utan gränser har det skett för att tysta oppositionen. I organisationens senaste rankning faller Thailand fritt och återfinns på plats 153 av världens 178 länder.

– Vi ligger nu inklämda mellan Azerbajdzjan och Vitryssland, säger Sakchai Chinat och skrattar.

Andra journalister är inte lika roade av den härskande mediesituationen. På en lunchrestaurang i centrala Bangkok sitter den 32-åriga redaktören för nyhetssajten Prachatai.com, Chiranuch Premchaiporn. För att riskera ett fängelsestraff på 50 år [illegible] ger hon ett avslappnat intryck.

– Jag blev paff, plötsligt var jag en internationellt efterlyst kriminell, för något jag inte hade sagt eller skrivit själv, säger hon med tårar i rösten.

Hennes brott? En läsare kommenterade en artikel på nyhetshemsidan om en person som anklagades för att kritisera Thailands monark, ett så kallat majestätsbrott, efter att ha vägrat att stå upp när nationalsången spelades på bio.

På väg hem från en internationell konferens om friheten på internet greps hon på Bangkoks flygplats den femte september i år. Efter att ha betalat borgen på närmare 250 000 kronor väntar hon på en rättegång i vår.

> ”...plötsligt var jag en internationellt efterlyst kriminell, för något jag inte hade sagt eller skrivit själv.”
>
> Chiranuch Premchaiporn

– Efter rödskjortornas protester har internet blivit ett slagfält, [illegible] i Thailand, säger Chiranuch Premchaiporn.

När Premchaiporn krävt att blockeringen skulle hävas eftersom den strider mot grundlagens artiklar, som värnar om ett fritt informations- och åsiktsflöde, har de thailändska domstolarna avgjort att regeringen inte överskridit sina befogenheter.

I debatten som rasat under hösten har både Amnesty International och den sydostasiatiska pressfrihetsorganisationen (SEAPA) i skarpa ordalag kritiserat regeringens agerande och Premchaiporn har blivit en symbol för kampen för pressfriheten i Thailand.

Om man i dag från en dator i Thailand söker på Prachatai.com möts man av ett varningsmeddelande om att sidan är blockerad av myndigheterna.

– Attacken mot oss är ett sätt att skrämma andra hemsidor till tystnad tror Chiranuch Premchaiporn.

Folkalliansen för demokrati mot diktatur, UDD, som grundades då Thaksin satt vid makten är i dag återigen på krigsstigen.

Läraren i journalistik vid Bangkok University är inte förvånad över den försämrade pressfriheten.

FAKTA

Rödskjortorna och Thaksin

Thaksin störtades i en militärkupp år 2006 och lever i exil för att undgå korruptionsanklagelser. Han fungerade som ledare åt ”Enade fronten för demokrati och mot diktatur”, UDD, som under våren samlade tiotusentals demonstranter runt kravet på nyval. Våldsamma sammandrabbningar i april och maj resulterade i 91 döda, varav 80 civila, och 1 800 skadade efter att militären fått order att rensa gatorna.

Undantagstillståndet
Undantagstillstånd utfärdades i Bangkok och närliggande provinser i början av april, och utökades senare till [illegible] provinser i nordost där UDD har ett utbrett stöd. Den 21 december hävdes undantagstillståndet.

Även om de etablerade medierna rapporterar om sociala frågor och negativa nyheter som översvämningarna i Bangkok så anser Chiranuch Premchaiporn att attackerna har skapat en rädsla i samhället som leder till att vissa frågor aldrig ställs: varför hände det? Vad kunde myndigheterna ha gjort för att förhindra detta?

– När den diskussionen inte finns i de etablerade medierna söker sig läsarna till andra källor på internet, och där hamnar vi som förespråkar öppenhet på kollisionskurs med regeringens försök att censurera och kontrollera.

En halvtimmes körning genom rusningstrafiken från lunchrestaurangen står den 65-årige människorättsadvokaten och Bangkok Post-kolumnisten Thongbai Thongpao och sorterar papper på ett skrivbord belamrat med lagböcker.

– Pressfriheten i Thailand kan inte mätas med västerländska måttstockar, säger han och lägger fram bok efter bok så att dammet yr.

Som medlem i det thailändska pressrådet har han tagit fram en stor del av skrivningarna om pressfriheten i Thailand.

– Här råder en vidsträckt pressfrihet. Man behöver inga tillstånd för att starta en tidning och de mediekritiska lagar som tidigare kuppmakare har infört är sedan länge upphävda. Inga medier jagas av staten.

Thongbai Thongpao anser att det är orättvist att två journalisters död under protesterna i våras sänker pressfrihetsindexet.

– Under upplopp och krig kan inte alla journalisters personliga säkerhet garanteras, deras mod och beslutsamhet att jaga scoop kan få dem att utsätta sig för risker. Det är olyckligt men inte en fråga om pressfrihet.

När han fick höra om Reporter utan gränsers ranking blev han kränkt.

– Friheten för medierna är större än vi behöver, närmast gränslös, se på alla lokalradiostationer, alla TV-kanaler och tidningar, säger Thongbai Thongpao.

Men rödskjortornas medier har ju stängts ner?

– Det var speciella omständigheter, det är politik. Det handlar om den nationella säkerheten. I Sverige har ni inga statskupper. För oss är det annorlunda, men notera att inga tidningar stängdes.

Men flera hemsidor har ju också stängts...

– Internet är en farlig plats för journalister, där finns inte samma frihet för pressen. Som journalist ska man vara försiktig på nätet, säger Thongbai Thongpao och slår ihop lagboken.

[illegible] femtiotal journaliststudenter i klassrummet på Bangkoks universitet uppslukade i samma stund som läraren Pornpan Chomngam drar igång sin hemmasnickrade PowerPoint om sociala medier och medborgarjournalistik.

Efter lektionen tar han emot på ▸